

Representantforslag 76 S

(2009–2010)

fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Hans Frode Kielland Asmyhr, Morten Ørsal Johansen og Åse Michaelsen

Dokument 8:76 S (2009–2010)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Hans Frode Kielland Asmyhr, Morten Ørsal Johansen og Åse Michaelsen om bekjempelse av narkotikaproblemene i norske fengsler

Til Stortinget

Bakgrunn

Norske fengsler har fortsatt store problemer med at det befinner seg narkotika inne i fengslene, og at innsatte ruser seg. Ifølge VG den 27. mai 2008 ble det i 1997 gjort 216 beslag av narkotiske stoffer, mens det i 2007 ble gjort hele 645 beslag. Dette viser en skremmende utvikling, og krever handling. Undersøkelsen «Narkotika- og alkoholproblemer blant innsatte i norske fengsler» av Einar Ødegård viser at to tredjedeler av de innsatte i norske fengsler har eller har hatt narkotikaproblemer, og at nesten halvparten av de innsatte har hatt et «tungt» narkotikamisbruk i perioden før de ble satt inn. Samtidig viser samme undersøkelse at nesten halvparten av de innsatte har brukt narkotiske stoffer under soning i norske fengsler.

Når man vet at veldig mye kriminalitet er knyttet til narkotika og rus, kan man ikke akseptere at innsatte i norske fengsler kan fortsette med bruk og omsetning av narkotiske stoffer. Det må være et mål i rehabiliteringen å gjøre de innsatte rusfrie, og på den måten forebygge fremtidig kriminalitet og tilbakefall. Det er en forutsetning for rehabiliteringen at de innsatte ikke er ruset, og at narkotiske stoffer ikke er tilgjengelig. Ifølge lederen i Norsk fengsels- og frimsorgsforbund, Geir Bjørkli, blir rusbehandlingen ødelagt nettopp fordi det er så mye narkotika innenfor murene. Et annet alvorlig problem knyttet til den

omfattende tilgangen til narkotiske stoffer i norske fengsler, er at unge kriminelle opparbeider seg gjeld under soning. Unge kriminelle som har narkotikaproblemer når de starter soningen, og som fortsetter å ruse seg under soning, opparbeider seg lett/ofte gjeld til andre innsatte. En slik gjeld påvirker til ny kriminalitet etter endt soning.

I regjeringens statsbudsjett bevilges det nye 20 mill. kroner til tilbakeføringstiltak, samtidig som antall behandlingssplasser økes. Dette er gode tiltak, men det mangler tiltak for å bekjempe rusproblematikken i fengslene.

I VG 27. mai 2008 sier fengselsinspektør Kim Ekhaugen at det er flere måter narkotikaen blir smuglet inn i fengslene på. Mye stoff blir smuglet inn ved at besøkende tar stoffet med seg i hulrom i kroppen, og leverer dette til de innsatte. En annen metode er ved hjelp av uteområdene, der det blir kastet stoff over murene og inn i luftegården. Det er derfor viktig å styrke kontrollrutinene både ved besøk og når innsatte returnerer fra permisjon.

Ifølge Sarpsborg Arbeiderblad 19. desember 2009 ble en kvinne i februar 2009 pågrepet, og hadde på det tidspunktet 30–40 brukerdoser amfetamin, samt narkotiske tabletter, skjult på kroppen. Hun ble ikke kroppsvistert, og først tre dager etter at hun ble overført til fengselet, ble det oppdaget at hun oppbevarte narkotika i cellen. Dette vitner om at rutinene ved norske fengsler er for dårlige, og at det må innføres strengere kontroll enn det som blir praktisert i dag.

Med dagens teknologi kan man blant annet installere utstyr som gjennomlyser både besøkende og innsatte for narkotiske stoffer og andre ulovlige gjenstander. Dette er et tiltak som i stor grad ville avdekket smugling av både narkotiske stoffer og andre ulovlige objekter, hos både besøkende og innsatte. Slik kontroll er absolutt nødvendig, da dagens gjel-

dende regler tillater besøkende i en del fengsler å ta med mat og klær til de innsatte.

Forslagsstillerne mener at disse tiltakene ikke på noen måte vil isolere den innsatte fra omverdenen i større grad enn i dag. Tiltakene må rettes mot trafikken inn og ut av fengslene, og vil bare føre til økt sikkerhet rundt dagens praksis med permisjon og besøk. Videre ønsker forslagsstillerne å understreke at de innsatte er idømt frihetsberøvelse, og at det er viktig å stille krav til at straffen skal kunne gjennomføres uten mulighet til å begå ny kriminalitet.

Det har blitt etablert 400 nye fengselsplasser de siste årene uten at kontrollmekanismene når det gjelder narkotikabekjempelser har blitt styrket. Det vises i denne sammenheng til at kriminalomsorgen i østlandsregionen har 5 narkotikahunder i tjeneste på 24 fengselsinstitusjoner. Kontroll ved hjelp av hund er effektivt, men det er behov for flere tjenestemenn med hund for å få kontroll med problemet.

Forslagsstillerne mener man umiddelbart må få igangsatt utvidet utdanningskapasitet for tjenestemenn med narkotikahund. Det tar opptil to år å utdanne en hundekvipasje, og det er derfor av stor betydning at innsatsen settes inn nå.

Etter dagens praksis i mange fengsler kan besøkende ha med mat, klær og andre saker til den innsatte. Det er grunn til å tro at det ved besøk blir smuglet inn narkotika, og derfor må besøksrutinene strammes inn. For å vise at det er nulltoleranse for narkotika i fengslene foreslår forslagsstillerne økt bruk av adskilt besøk for dem som blir tatt med narkotika under soning. Med adskilt besøk menes at den besøkende og den innsatte skilles med en glassvegg. Et slikt tiltak vil begrense mulighetene for smugling, samt at det vil virke avskrekkende på den innsatte.

Videre mener forslagsstillerne det vil være riktig å vurdere ny teknologi for å se om det finnes andre effektive virkemidler for å stanse narkotikastrømmen inn i fengsler. I denne sammenheng vil forslagsstillerne peke på nye detektorer som skal tas i bruk på flyplasser, der man kan se både metallgjenstander og narkotiske stoffer. Et slikt redskap fremstår som svært egnet til å avdekke innsmuglingsforsøk til fengslene.

Forslagsstillerne mener det bør settes i verk strengere sanksjoner for dem som bryter norsk lov under soning. Disse tiltakene skal virke avskrekkende og motivere til ikke å bryte norsk lov. I tillegg til straffeforfølgning bør tiltak som besøks- og permisjonsforbud vurderes.

Ifølge straffegjennomføringslovens forskrift § 3-19 kan innsatte besitte kontanter dersom lokalt nivå gir særskilt tillatelse til det. Ifølge kriminalomsorgens nettsider tillater noen fengsler besittelse av kontanter under soning. Justisminister Knut Storberget

bekreftet i et svar til representanten Per Sandberg, dattert 29. januar 2010, at den enkelte enhet selv kan beslutte om innsatte kan gis tillatelse til bruk og besittelse av kontanter eller ikke. Forslagsstillerne ser ingen grunn til at innsatte skal kunne besitte og bruke kontanter under soning, og mener at dette gjør kjøp og salg av narkotika enklere. Forslagsstillerne er åpne for at besøkende skal kunne gi en begrenset sum penger til den innsatte, men at disse da skal settes inn på den innsattes konto.

Avslutningsvis vil forslagsstillerne peke på at det er avgjørende at narkotikakontrollene knyttet til fengslene utvikler seg i takt med utvidelsen av antall soningsplasser, slik at ikke kvaliteten på soningen faller som følge av at flere plasser blir opprettet.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber regjeringen innføre utvidet kapasitet på utdanning av narkotikahunder til kriminalomsorgen.

II

Stortinget ber regjeringen opprette egne besøksrom med økt sikkerhet som glassvegg for de innsatte som har blitt tatt for narkotikamisbruk eller besittelse av narkotika under soning.

III

Stortinget ber regjeringen innføre obligatorisk kontroll av alle gjenstander, besøkende og innsatte som går inn og ut av fengselet ved blant annet å vurdere bruk av nye teknologiske virkemidler.

IV

Stortinget ber regjeringen innføre bruk av strengere sanksjoner for de innsatte som bryter norsk lov under soning, samt vurdere inndragelse av permisjon som et slikt tiltak.

V

Stortinget ber regjeringen forby ved lov besittelse av kontanter i norske fengsler.

VI

Stortinget ber regjeringen åpne for full visitasjon av besøkende til innsatte som er tatt for besittelse eller bruk av narkotika under soning.

3. mars 2010